

НАПРЯМ 3

Приватно-правовий

Маргарита Болотіна,

студентка 4 курсу факультету міжнародної торгівлі та права
Державного торговельно-економічного університету

Роль адвоката як представника у господарському судочинстві та його правовий статус*

Адвокат у господарському судочинстві виконує важливу роль, забезпечуючи ефективне представництво та захист прав та інтересів своїх клієнтів. Основою правової діяльності адвокатури України є Конституція України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), інші законодавчі акти України, що в свою чергу відіграє ключову роль у забезпеченні правової допомоги у сфері господарського права. Згідно зі статтями 29, 59, 63 Конституції України, завданням адвокатури є забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги [3].

Слід зауважити, що адвокатура у своїй діяльності керується і локальними нормативно-правовими актами, а саме: низку положень, що регулюють діяльність, основні з них, положення про правила адвокатської етики, положення про раду адвокатів України, положення про вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, положення про помічника адвоката та інших., статутів відповідних адвокатських об'єднань, адвокатських бюро, рішень адвоката, який здійснює адвокатську діяльність.

Господарське судочинство — це важлива складова судової системи, де вирішуються суперечки та конфлікти в галузі підприємницької діяльності. Адвокат – не просто представник в суді, а головний стратег та захисник у боротьбі за справедливість в сфері бізнесу та економіки. Згідно п.1 ч.1 статті 1 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що адвокат - фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом [4]. Його роль важлива не лише у вирішенні конкретних спорів, але й у забезпеченні стабільності та розвитку підприємництва, утвердженні правової державності та захисті прав людини

---

* Наукова керівниця - старший викладач кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права Оксана Ліщук

в економічній сфері. Таким чином, адвокат у господарському судочинстві відіграє важливу роль у забезпеченні рівності сторін перед законом та забезпеченні справедливого вирішення спорів.

Зокрема, частиною четвертою статті 60 ГПК України [1], яка є спеціальною статтею процесуального закону щодо належного підтвердження повноважень представника в суді, визначено, що повноваження адвоката як представника підтверджуються одним з таких документів: 1) довіреністю; 2) ордером, виданим відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»; 3) дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги, виданим відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» [5].

На думку О. Задніпровського, адвокат є спеціальним самостійним суб'єктом цивільного, господарського, кримінального й адміністративного процесу, що здійснює в будь-якому суді тільки одну функцію – сприяння захисту законних прав і свобод особи, що представляється ним, з обмеженими правами й обов'язками і представництво її інтересів шляхом надання юридичної допомоги [2]. Тобто можна сказати, що адвокат має особливий статус, оскільки він незалежний від державних органів, місцевого самоврядування та громадських організацій. Це підтверджується гарантіями, передбаченими законом про адвокатуру, які забезпечують невторчання у його діяльність, заборону вимагати розголошення адвокатської таємниці, рівність прав з іншими учасниками судового процесу та дотримання принципів змагальності та свободи в доказуванні.

Адвокат має право брати участь у всіх процесуальних діях визначених законом, що стосуються справи, відстоювати позицію клієнта та представляти його інтереси перед судом та іншими учасниками судового процесу. Правовий статус адвоката в господарському судочинстві визначається законом ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та включає в себе ряд ключових аспектів [4].

По - перше, адвокатська діяльність регулюється Конституцією та законами країни, що гарантує його незалежність та професійну автономію. Відповідно до законодавства, адвокат має право на недоторканість особи, вільний доступ до суду та інших органів, а також конфіденційність інформації, отриманої від клієнта. Для того щоб стати адвокатом, особа повинна мати вищу юридичну освіту та пройти спеціальну адвокатську підготовку. Після цього вона може отримати адвокатське посвідчення та здійснювати професійну діяльність у сфері господарського права.

По - друге, права та обов'язки адвоката як представника залежать від обсягу повноважень особи, яку він представляє, і в рамках повноважень, які закріплені в довіреності або договорі про надання правової допомоги. У господарському судочинстві представництво для адвоката є певним видом

публічно-правової діяльності, метою якої є надання кваліфікованої юридичної допомоги клієнтові і захист його прав, свобод та інтересів у правовому спорі з державою. Незважаючи на опосередковану роль адвоката в господарському процесі, його діяльність включає в себе обов'язки, спрямовані на повномірне вирішення справи, такі як проведення консультацій, допомога у складанні процесуальних документів, збирання доказів, участь у судових засіданнях. Також адвокат може виконувати функцію медіатора, що передбачає вирішення спору без звернення до суду, захищаючи права та законні інтереси сторін.

Зокрема, варто згадати, що А.А. Раковчен зазначає, що представник у господарському судочинстві покликаний виконувати дві основні функції: 1) захищати права та інтереси осіб, які беруть участь у справі (здійснювати правонаступництво); 2) представляти таких осіб, бути їх повіреними (здійснювати процесуальне представництво) [7, с. 254], дану думку повністю підтримуємо, оскільки головне завдання представника полягає у представленні інтересів особи-довірителя.

Правовий інститут адвокатури знаходиться на тому ж рівні, що й такі інститути, як суд і прокуратура. Проте, здійснюючи публічно-правову функцію, адвокат діє з двох сторін: з однієї – як учасник правової системи, що відповідає за свої приватні та комерційні справи, а з іншої – як представник делегованих йому повноважень державою. Важливим також є сприяння державних органів при розробці законодавства щодо незалежності статусу адвоката. Наприклад, Велика Палата Верховного суду визнала несумісним набуття статусу адвоката із статусом чинного судді. «Отримавши свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, особа, яка є суддею, окрім Закону № 1402-VIII [6], підпадає під дію Закону № 5076-VI [4], що є недопустимим, оскільки ставить під сумнів незалежність цих двох інститутів один від одного», - сказано у постанові Великої Палати Верховного Суду. Аналіз понять «адвокат» та «адвокатська діяльність», що наведені у статті 1 Закону № 5076-VI, а також зміст статей 4, 6, 19 цього Закону свідчить про те, що обставини несумісності з діяльністю адвоката, визначені статтею 7 зазначеного Закону, виникають для осіб, які мають (уже отримали) такий статус [4].

Роль адвоката в господарському судочинстві набуває особливого значення, оскільки від його дій залежить вирішення складних справ, що можуть вплинути на діяльність великих корпорацій, малого бізнесу та індивідуальних підприємців. Отже, проаналізувавши дане питання, можна зробити висновок, що захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб та інших суб'єктів господарювання визначених ЗУ «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» є головною функцією адвокатури як правового інституту.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 02.05.2024).
2. Задніпровський О. Здійснення представництва в суді адвокатами і іншими особами. *Юридична практика*. 12.08.2003. № 32 (294).
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 30.04.2024).
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI : станом на 3 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 30.04.2024).
5. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI : станом на 3 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text> (дата звернення: 02.05.2024).
6. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII : станом на 26 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 30.04.2024).
7. Раковчен А.А. Представництво в господарському процесі АЕРО – 2020. *Повітряне і космічне право*: [Матеріали всеукраїнської конференції молодих учених і студентів. Київ, Національний авіаційний університет, 20 листопада 2020 р.] Том 2. Тернопіль: Вектор. 266 с. С. 254-256

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**